Ahti Fagerblom 3.2.2023

Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Ympäristövaliokunta, kirjallinen lausunto 3.2.2023

Asia: K 24/2022 vp Ilmastovuosikertomus 2022

Pyydettynä lausuntona ilmastovuosikertomuksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus ry:n mielestä on hyvä, että ilmastovuosikertomuksilla seurataan yleistä kasihuonekaasujen kehitystä ja arvioidaan sopeutumissuunnitelman toimeenpanotilannetta.

Metsäteollisuuden mielestä ilmastovuosikertomuksen ei pidä lisätä ilmastopolitiikan poukkoilua antamalla suosituksia lyhyen aikavälin ilmastotoimille vaan pikemminkin kuvata missä ilmastotyössä ollaan kyseisenä vuonna. Lisäksi vuosikertomuksessa olisi luontevaa tarkastella ovatko aiemmin asetettujen ilmastotavoitteiden asetannassa käytetyt lähtötiedot edelleen paikkansapitäviä.

Kiertotalous ja sähköistyminen

Ilmastovuosikertomuksessa todetaan, että kiertotaloudella saatavat merkittävät päästövähennykset tapahtuvat, kun neitseellisten luonnonvarojen käyttö ja valmistusprosessien energiatarve vähenevät. On huomattava, että nykyisen hallituksen kiertotalouden strategisessa ohjelmassa todetaan, että "uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa". Lisäksi on otettava huomioon, että mm. teollisuuden sähköistyminen, vetytalous ja hiilidioksidin teollinen talteenotto tulevat lisäämään sähkön käyttöä. Tämä kehitys käy selväksi myös eri teollisuudenalojen tekemistä ilmastotiekartoista.

Sähkönkäytön lisääntyminen ei ole päästövähennysten näkökulmasta ongelma vaan ratkaisu, mikäli Suomessa kannattaa investoida fossiilittomaan sähköntuotantoon. Loppuvuonna 2022 esitetty windfall-vero ei ymmärrettävistä syistä ehtinyt mukaan ilmastovuosikertomukseen, mutta se on selkeä esimerkki ohjauskeinosta, joka jarruttaa investointeja päästöttömään tuotantoon ja siten muodostuu hidasteeksi vihreälle siirtymälle.

Puunkäyttö, sopeutuminen ja ilmastokädenjälki

Ilmastovuosikertomuksessa kuvataan osuvasti, että metsänieluihin liittyy suuria epävarmuuksia. Lisäksi kertomuksessa todetaan, että markkinahakkuut riippuvat metsäteollisuustuotteiden maailmanlaajuisesta kysynnästä. Onkin tärkeää, että metsien

osalta painotetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä hyvän terveyden ja kasvukunnon ylläpitämistä.

Ilmastovuosikertomuksessa todetaan, että parhaillaan eduskuntakäsittelyssä oleva sopeutumissuunnitelma sisältää riski- ja haavoittuvuustarkastelun. Sopeutumissuunnitelmassa kerrotaan metsien osalta muun muassa, että varttuneet kuusikot ovat alttiita tuuli- ja lumituhoille sekä vahingollisten eliöiden kuten kirjanpainajien ja juurikäävän aiheuttamille tuhoille.

On tärkeää, että näitä metsiin liittyviä epävarmuuksia ja ongelmia ratkotaan tavalla, joka tähtää metsien elinvoimaisuuden ja kasvun parantamiseen kansallisen metsästrategian linjausten mukaisesti. Aktiivinen ja kestävä metsätalous on tässä avainasemassa.

Ilmastokädenjälki nostetaan ilmastovuosikertomuksessa ansaitusti esille. Puusta valmistetuilla tuotteilla on tutkitusti (mm. VTT, Afry) ilmastohyötyjä, kun niillä korvataan tuotteita, joiden valmistus aiheuttaa suurempia fossiilisia päästöjä. Puutuotteet itsessään varastoivat hiilidioksidia. Lisäksi puunjalostuksen sivutuotteilla (kuori, mustalipeä yms.) korvataan ilmastonmuutoksen juurisyitä eli fossiilisia energialähteitä.

Sektoreiden väliset kytkennät, huoltovarmuus ja biotalous

Eri sektoreiden väliset kytkennät nostetaan aiheellisesti esille ilmastovuosikertomuksessa. Esimerkiksi puunjalostus kytkeytyy energia- ja huoltovarmuuskysymyksiin monella tavalla. Puunjalostuksen ja metsätalouden yhteydessä syntyy runsaasti sivuvirtoja (puun kuori, sellunvalmistuksessa syntyvä mustalipeä, oksat, latvukset), joita ei voi jalostaa vientituotteiksi, mutta niillä voidaan korvata fossiilisia polttoaineita.

Nämä sivuvirrat muodostavat Suomen uusiutuvan energian selkärangan, jonka avulla Suomi voi päästä Euroopan unionin maallemme asettamaan tavoitteeseen. Kotimainen uusiutuva energia on luonnollisesti myös energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden ydintä.

Biotalous kuitataan ilmastovuosikertomuksessa hyvin lyhyesti. Tämä on valitettavaa, ottaen huomioon kuinka suuri merkitys sillä on ihmisille ja elinkeinoelämälle kaikkialla Suomessa.

Liikennekysymykset ja energiatehokkuus

Liikenteen osalta ilmastovuosikertomuksessa nostetaan esille muun muassa liikennevälineiden energiatehokkuus ja yleisesti tarve vähentää päästöjä. Kokonaiskuvassa on huomattava, että hyväkuntoiset väylät mahdollistavat myös suuremman ja energiatehokkaan ajoneuvokaluston kehittämisen, joka on merkittävä keino liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Väyläviraston selvityksen (2019) mukaan päällysteiden epätasaisuus voi nostaa polttoaineen kulutusta 10 prosenttia. Teiden

kunnon parantaminen vähentää liikenteen päästöjä peräti 5 prosenttia. Raskaan liikenteen osalta luku on vieläkin suurempi.

Energiatehokkuussopimukset ovat merkittävä ja hyvä keino vähentää päästöjä, kuten ilmastovuosikertomuksessa todetaan. Metsäteollisuuden osuus koko elinkeinoelämän vuosina 2017-2021 toteuttamasta energiansäästöstä on noin puolet.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja